

**Монголын Үндэсний Музейн
ном бүтээлийн жагсаалт
2008 - 2017 он**

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны IV сарын 9-ны 129 дүгээр тогтоолоор Монголын Үндэсний Түүхийн Музейг эрдэм шинжилгээ-судалгааны болон улс, аймгийн орон нутгийн музейнүүдийг мэргэжил- арга зүйн удирдлага, мэдээллээр хангах үүрэг бүхий Монголын Үндэсний Музей болгон өөрчилсний дараа тус музей эрдэм шинжилгээний цуврал “Музей судлал” сэтгүүлийг судалгааны цар хүрээг тэлэх зорилгоор “Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus VIII, Fasc.1-23” гэсэн нэртэй гаргасан. Гэхдээ “Музей судлал” сэтгүүлийн 1968, 1975, 1977, 2001, 2003, 2007 оны 6-н дугаарыг үргэлжлүүлэхдээ “Tomus VII” гэхгүй, дугаар алгасан VIII гэсэн байна.

2016 онд “Музей судлал Tomus XVII, Fasc.1-34” дугаарыг Монголын Үндэсний Музей уг нэрээр нь сэргээж, Музей судлалын мэргэжил арга зүй төв сэтгүүлийн зөвлөлтэй хамтран эрхлэн хэвлүүлсэн. Харин тус музейн Эрдэм шинжилгээний төв “Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus XVII, Fasc.1-27” сэтгүүлийг эрхлэн хэвлүүлсэн юм.

2017 онд “Музей судлал. Tomus XYIII-1” ба “Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus XYIII-II” эрдэм шинжилгээний сэтгүүлүүдийг уншигчдын гарт хүргэж байна.

Энэхүү “Музей судлал” сэтгүүлд нэгдүгээрт, 2008 оноос хойш гаргасан каталоги, тайлбарт ном, түр үзэсгэлэнгийн товхимол, судалгааны ном, эмхтгэл, гарын авлага, зөвлөмж, “Нүүдэлчдийн өв судлал”, “Музей судлал”, “Музейн мэдээлэл” сэтгүүлийн дугааруудын жагсаалт, хоёрдугаарт, “Нүүдэлчдийн өв судлал” сэтгүүлийн 2008 -2017 оны дугаар, “Музей судлал” сэтгүүлийн 2016 оны дугаарын агуулгын цэсийг хүргэж байна.

2008 оны “Нүүдэлчдийн өв судлал” цуврал бичигт 2007 оныг дуусталх ном бүтээл ба өгүүллүүдийг “Музей судлалын ном зүй” “Монголын музейн танилцуулга, гарын авлага”, “Гадаадын музейн танилцуулга”, веб сайт, Монголын музейгээс гаргасан үзэсгэлэнгийн каталоги, “Монголын Үндэсний Музейгээс болон гадаад, дотоодын байгууллагатай хамтран гаргасан бүтээл” гэж ангилан нийтлүүлсэн. [Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus VIII, Fasc.1-23. Тал 270-289]. 2012 оны “Нүүдэлчдийн өв судлал” цуврал бичигт “Музей судлал” ба “Нүүдэлчдийн өв судлал” эрдэм шинжилгээний сэтгүүлийн тойм ба 1968 оноос хойш 2011 оны дугааруудын агуулгын цэсийг сэтгүүл тус бүрээр хэвлүүлсэн болно.

Он дарааллаар

Каталог

1. Монголын Үндэсний Музей. Каталог. Редактор Саруулбуян Ж., Эрэгзэн Г, Баярсайхан Ж. УБ., 2009.
2. Монголчуудын хувцас. Эрхэлсэн Саруулбуян Ж., Энхтуяа Л. УБ., 2011
3. Монголын зурагт хуудас. Редактор Байды Ц. Дэмбэрэлдорж Г. Саруулбуян Ж., Эрдэнэцогт Ц. УБ., 2011
4. Хүннүгийн өв соёл. Ерөнхий редактор Цэвээндорж Д. Саруулбуян Ж. Эмхэтгэн нийтлүүлсэн Эрэгзэн Г. УБ., 2011

5. Чингис хааны өв. Ерөнхий редакц Чулуун С. Саруулбуян Ж. Цэрэндорж Ц. УБ., 2012.
6. “Монгол улс. 1911-1921” шилдэг үзмэрийн дээжис. Редактор Сүхбаатар Д., Эрхэлсэн Наранчимэг Ж., УБ., 2015.
7. Сүхбаатар Д., Монгол орны хадны зураг. УБ., 2015.
8. “Ардчилсан Монгол улс 1990 оноос эдүгээ” шилдэг үзмэрийн дээжис. Ерөнхий редактор Сүхбаатар Д., Эрхлэн хэвлүүлсэн Монголын Үндэсний Музей, Эрдэм шинжилгээний төв. УБ., 2016.
9. Болдбаатар Ж., ХХ зууны Монгол Улс 1921-1952” Шилдэг үзмэрийн дээжис. Эрхлэн хэвлүүлсэн Монголын Үндэсний музей. Редактор Сүхбаатар Д. УБ., 2017

Тайлбарт ном (Олон нийт, гадаад харилцаа, маркетингийн алба)

1. Монголын Үндэсний Музей “Тайлбарт ном” /Монгол хэлээр/ УБ., 2012
2. Монголын Үндэсний Музей “Тайлбарт ном” /Англи хэлээр/ УБ., 2012.
3. Монголын Үндэсний Музей “Тайлбарт ном” /Солонгос хэлээр/ УБ., 2013
4. Монголын Үндэсний Музей “Тайлбарт ном” /Орос хэлээр/ УБ., 2013
5. Монголын Үндэсний Музей “Тайлбарт ном” /Монгол бичгээр/ УБ., 2014
6. Монголын Үндэсний Музейн товхимол. Боловсрол Соёл Шинжлэх Ухааны Яам. УБ., 2016

Түр үзэсгэлэнгийн товхимол

1. Монголын музейн үүсэл хөгжлөөс. Эмхтгэсэн. Цэрмаа М, Эрдэнэбат Д, Эрдэнэцэцэг Б, Буянжаргал С, Мөнхзул Б. УБ.,2011
2. Чингис хаан үзэсгэлэн Монголд. БСШУЯ, Дон Лессем, Монголын Үндэсний Музей, Монголын урлагийн зөвлөл. УБ., 2011
3. Монголын Үндэсний эрх чөлөөний хувьсгалын 100 жилийн ой: Монгол Улс 1911-1921. Монголын Үндэсний Музей, Архивын ерөнхий газар, Ойг тэмдэглэн өнгөрүүлэх үндэсний хороо хамтран зохион байгуулсан үзэсгэлэнгийн каталог. УБ., 2011
4. Шинэ үзмэрийн дээжис-III. тусгай үзэсгэлэн. Эмхтгэсэн Одбаатар Ц. УБ.,2013
5. Хубилай сэцэн хааны өв. Боловсрол соёл шинжлэх ухааны яам, Монголын Үндэсний музей, ШУА-ийн Түүх, Археологийн хүрээлэн УБ.,2015
6. Монгол адууны өв соёл. Редактор Туулцэцэг Ч. УБ., 2016.
7. Монгол тамга. Эмхтгэсэн Баярсайхан Ж. УБ.,2016.
8. Мөнх Л. Монголчуудын өв соёл, Монгол нум 3000 жил. УБ.,2016
9. Хөөрөг даалин. Эмхтгэсэн Баярсайхан Ж. УБ., 2016
10. Юмжаагийн Цэдэнбалын мэндэлсний 100 жилийн ой “Алдар гавьяаны замнал” Монголын Үндэсний музей. УБ., 2016
11. От сердца Петербурга к сердцу Азии. Санкт-Петербургийн зүрхнээс Азийн зүрхэнд. Рерихийн гэр бүлийн музей-хүрээлэн, Монголын Үндэсний музейн хамтарсан үзэсгэлэнгийн каталог. Эмхтгэсэн Эгиймаа Ц. УБ.,2016.
12. Нүүдэлчин Монголчуудын ном: Цаг хугацаа, орон зай дахь аялал. Эмхтгэсэн Эгиймаа Ц. УБ., 2016

13. Хадан гэрийн өв соёл. Редактор Сүхбаатар Д. УБ., 2017
14. Монголчуудын уламжлалт гар урлал. Эмхтгэсэн Ч.Туулцэцэг, Ж.Наранчимэг, С.Буянжаргал, Д.Нямсүрэн, Б.Буян-Орших нар. УБ., 2017
15. Шинэ үзмэрийн дээжис-IV. Эмхтгэсэн Ц.Одбаатар. УБ., 2017

Судалгааны ном, эрдэм шинжилгээний хурлын ба баримтын эмхтгэл

1. Хөдөөгийн Пэрлэйгийн 100 жилийн ойд зориулан гаргасан “Бүтээлийн чуулган” V боть. Утга зохиолын бүтээл. Эрхэлсэн Саруулбуян Ж. Эмхтгэсэн Бүрэнтөгс Г. Оюунхишиг Ц. Буянжаргал С. Мөнхзул Б. “УБ., Бэмби сан 2012
2. Үндэсний төв музейн дарга Болдын Дамбаравжаа. Хянан зөвлөсөн Саруулбуян Ж. Мэндсайхан Х. Эмхтгэсэн Баатар С. УБ., 2012
3. Лонжид З. Цэргийн лам, төрийн сайд Дарьзавын Лосол /1885-1940/. УБ., 2012
4. Лонжид З. 1921 оны хувьсгалын удирдагчийн нэг Дансранбилэгийн Догсом.. УБ., 2012
5. Идшинноров С. Бүтээлийн чуулган I-II боть. Ерөнхий редактор Саруулбуян Ж. Эрхэлсэн Бумаа Д. Эрэгзэн Г. Баярсайхан Ж. УБ., 2013.
6. “Өвгөөдэй Цэндийн Дамдинсүрэн” 3 боть. Саруулбуян Ж. Цэдэв Д. (I бүлгийг), (II бүлгийг), Энхсайхан Д. (III бүлгийг) нар УБ., 2013,
7. Саруулбуян Ж. Даваасамбуу А. Монгол адууны тамганы ойллого. Бэмби сан 2013
8. Монголын музей. Баримтын эмхтгэл. (1921-2008) Эмхтгэсэн Мэндсайхан Х, Цэрмаа М. Буянжаргал С., УБ., 2013.
9. Монголын музейн түүхэн замнал /1924-2014/. Ерөнхий редактор Цэндсүрэн Ц. Эмхтгэсэн Будбаяр И., Одбаатар Ц. УБ., 2014
10. Монголын музейн хөгжил, шинэчлэл 90 жил. Эмхтгэсэн Будбаяр И. УБ., 2014.

Гарын авлага

11. “Музейн сан хөмрөгийн хадгалалт” Мөнхтогоо Д., Эрдмаа Д. УБ., 2012
12. “Музейн ажилтнуудад зориулсан” гарын авлага. Орчуулсан Оюунхишиг Ц, УБ., 2013
13. “Музейн эрдэм шинжилгээ судалгааны ажил” гарын авлага. Эмхтгэсэн Одбаатар Ц. УБ., 2013
14. Сайн байна уу? Солонгос орон (боловсролын гарын авлага) Эрдмаа Д. УБ., 2012

Зөвлөмж

15. Музейн эд өлгийн зүйлийг хадгалж хамгаалах зөвлөмж. Монголын Үндэсний Музейн Арга зүйн алба. Дугаар 1. Эмхтгэсэн Мөнхзул Б. Редактор Бумаа Д. УБ., 2011
16. Музей үзүүллэг дэглэлтийн зөвлөмж. Монголын Үндэсний Музей Арга зүйн алба. Дугаар 2. Эмхтгэсэн Б.Гантуяа. Редактор Бумаа Д. УБ., 2011

17. Бөс даавуун эд өлгийн зүйлийг дэглэх арга зүй зөвлөмж. Монголын Үндэсний Музейн МСМАЗТөв. Дугаар 3. Эмхтгэсэн. Мөнхтогоо Д, Буянжаргал С. Редактор Бумаа Д. УБ., 2016
18. Музейн үзмэрт тулгуурласан боловсролын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх арга зүй зөвлөмж. (ЕБС-ийн жишээн дээр) Эмхтгэсэн Эрдмаа Д. УБ., 2017.

“Нүүдэлчдийн өв судлал” эрдэм шинжилгээний сэтгүүл

1. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т.VIII. F.I-23. Эрхэлсэн Эрдэнэболд Л. УБ., 2008
2. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т.IX. F. I-23. Эрхэлсэн Баярсайхан Ж. УБ., 2009
3. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т. X. F.I-29. Эрхэлсэн Эрэгзэн Г. УБ., 2010
4. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т.XI. F.I-32. Эрхэлсэн Одбаатар Ц. УБ., 2011.
5. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т.XII. F.I-29. Эрхэлсэн Бумаа Д. УБ., 2012
6. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т.XIII. F.I-39. Эрхэлсэн Мэндсайхан Х. Наранчимэг Ж. УБ., 2012
7. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т.XIV. F.I-43. Эрхэлсэн Мэндсайхан Х. УБ., 2013
8. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т.XV. F.I-25. Эрхэлсэн Одбаатар Ц. УБ., 2013
9. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т.XVI. F.I-34. Эрхэлсэн Баярсайхан Ж. УБ., 2015
10. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т.XVII. F.I-27. Эрхэлсэн Туулцэцэг Ч. УБ., 2016
11. “Нүүдэлчдийн өв судлал” Т.XVIII-II. F.I-27. Эрхэлсэн Эгиймаа Ц. УБ., 2017

“Музей судлал” эрдэм шинжилгээний сэтгүүл

12. Музей судлал. Т.XVII. F.I-34. Эрхэлсэн Бумаа Д. УБ., 2016
13. Музей судлал. Т.XVIII-I. F.I-24. Эрхэлсэн Бумаа Д. УБ., 2017

“Музей мэдээлэл” Монголын Үндэсний Музейн мэргэжил арга зүй, мэдээллийн сэтгүүл

1. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Цэрмаа М. 2009 XII сар № 02
2. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Оюунхишиг Ц. 2010 V сар № 03
3. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Цогбадрах Д. 2011. I сар № 04
4. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Мөнхтогоо Д. 2011. VII сар № 05
5. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Цэрмаа М. 2012. VII сар № 06
6. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Эрдмаа Д. 2013. II сар № 07
7. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Энхболд С. 2013. XII сар № 08
8. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Баянмөнх М. 2014. V сар № 09
9. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Уугантуяа Г. 2014. XII сар № 10
10. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Мөнгөнцэцэг М. 2015. XI сар №11
11. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Мөнгөнцэцэг М. 2016. сар №12
12. “Музейн мэдээлэл” Эрхэлсэн Мөнгөнцэцэг М. 2017. IX сар №13

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli
Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus VIII, Fasciculus I-23, УБ.2008

Ерөнхий эрхлэгчийн зурвас	5
1. С.Дулам Нүүдэл соёл иргэншлийн тухай зурвас өгүүлэх нь	7
Музей судлал	
2. Ж.Баярсайхан Монголын Үндэсний Музейн цуглуулга дахь хүрэл зэвнүүд	20
3. Д.Энхтөгс Наймдугаар Богд Жавзундамба анх Монголд музейг үүсгэн байгуулсан нь	42
4. Н.Хатанбаатар Эрдэнэ зуу музей байгуулагдсан түүхэн тэмдэглэл	54
5. Стариков Ю.В Чихмэлийг хадгалах хамгаалах тухайд	61
6. Д.Отгонноров Дундговь аймгийн музей дэх “Зава Дамдин”-ны гэр музейн дээжээс	64
Археологи	
7. А.П.Деревянко, А.Н.Зенин, Е.П.Рыбин, С.А.Гладышев, А.А.Цыбанков, Д.Олсен, Д.Цэвээндорж, Б.Гунчинсурэн Технология расщепления камня на раннем этапе верхнего палеолита Северной Монголии	69
8. Ц.Одбаатар, Ж.Баярсайхан, Ц.Аюуш, Кристин Ли Нарийны амны Хүннү булш	104
9. Ж.Баярсайхан, Брайн К.Миллер Хүннү язгууртны булшны тахилгын байгууламж болон бүтцийн зарим асуудал	115
10. Цыденова Н.В Ярцы Байгальские III: Комплексы неолита - средневековья	127
11. М.Цогбаяр Завхан аймгийн Тэс сумын нутаг дахь түүх-соёлын зарим дурсгалын тухайд	139
Түүх судлал	
12. О.Оюунжаргал Энх-Амгалан хааны байлдан дагуулал ба Ойрадууд Цахар найман хошуунд орсон тухай	146
13. Л.Алтанзаяа Монголын хутагтуудын шавь нарыг захирах тамганы асуудалд	164
14. Тубчинов С.Д О причинах миграции Бурят в Монголию	175
Угсаатны зүй	
15. Л.Эрдэнэболд Ойрад Монголчуудын мал аж ахуйн холбогдолтой шүтлэгийн асуудалд	179
16. Дагданова М.Б Влияние этнодифференцирующих аспектов в изучении традиционного костюма Бурят Предбайкалья	185
17. Г.Нандинбилиг	

Монгол тоглоомын зан үйл бэлгэдэл	190
18. Ч.Туулцэцэг Монгол эмээлийн зарим онцлог, эмээл хийх аргын тухай	203
19. Н.Нарангэрэл Руни бичгийн үүсэл хүний дүрс, үйл хөдлөлтэй холбогдох нь	213

Номын шүүмж

20. Д.Цэвээндорж Монгол адууны тамганы ойллого	230
---	-----

Аян замын тэмдэглэл

21. Ц.Одбаатар, Г.Дэмбэрэлдорж Турфанаар аялсан тэмдэглэл	237
--	-----

Мэдээлэл

22. Л.Эрдэнэболд Монголын Үндэсний Музейн ажил бүтээлийн товчоон	247
23. Д.Бумаа, М.Цэрмаа Музей судлалын ном зүй	270

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli Нүүдэлчдийн өв судлал Tomus IX, Fasciculus I-23, УБ.2009

ГАРЧИГ

Музей судлал

14. Д.Бумаа Музей судлалын тухай	5
15. Д.Энхтөгс Хөдөө орон нутагт үүссэн анхны музей	13
16. С.Цэндсүрэн Гиваадин равжаалин нэрт үзмэрийн сүм-Монголын анхны музейн эх үүсвэр мөн	18
7. Ж.Мяндас Музей соёл хоорондын харилцааг хөгжүүлэх хэрэгсэл болох нь /Байгалийн түүхийн музейн жшээн дээр/	34
8. Д.Цэдмаа Орон нутаг судлах танхимыг хөгжүүлье	38

Эртний судлал

9. Ж.Баярсайхан Буган чулуу хөшөө, хиригсүүрийн тахилгын байгууламжийн судалгааны асуудалд	41
10. У.Эрдэнэбат Монголчуудын хадны оршуулга	63

Түүх судлал

11. Х.Мөнхбаяр
ХХ зууны эхэн үеийн монголын нийгэм дэх лам нарын
давхраажилт, чиг хандлага 72
12. Н.Алтантөгс
Ховд зэрэг газрыг тохинуулах жанжин бөгөөд
Жаргалант хотод сууж хэрэг шийтгэгч сайдын
1926 оны өвөл цагийн албан бичгийн нэгэн данс 85
13. М.Цогбаяр
Халхын Засагт хан аймгийн Сүжигт засгийн хошууны
түүхийн товч 89
14. Ю. Дэлгэрмаа
Үндэсний эрх чөлөө, тусгаар тогтнолын төлөө тэмцэгч
Лодонгомбын Сайхансаваа 95

Угсаатны зүй

15. С.Дулам
Монгол малгай-Бэлгэдлийн онцлог 98
16. Б.Ууганбаяр
Монголчуудын хоол хүнсний хэрэглээний уламжлал 116
17. Б.Нинж, С.Юндэнбат
Ардын тариалангийн усалгааны технологиос 122
18. Б.Буд
Монголчууд махчин шувуудыг ашиглан ан агнуур хийж
байсан нь буюу монголчуудын шувуулахуй 125

Байгалийн шинжлэл

19. Т.Тодгэрэл, Н.Жавзмаа, Х.Тунгалагтуяа
Өвөрхангай аймгийн Бат-Өлзий сум, Баянхонгор аймгийн
Эрдэнэцогт сумын монгол тарваганы (*Marmota sibirica*) тархац,
нягтшил, нөөц 128

Урлаг судлал

20. Ж.Саруулбуян
Николай Рерихийн туурвилын зөн совингийн нууцлаг шидийн
тухайд 133
21. У.Сарантуяа
Урлахуй, шүтэхүй, гэгээрэхүй 143
22. Д.Алтаннавч
Богд хааны ордон музейн сан хөмрөгт хадгалагддаг
Араадан Доржчан нэртэй бүтээлийн тухай 146
23. О.Доржготов
ХХ зууны Монголын дүрслэх урлагийн чиг хандлага,
Марзан хэмээх Балдуугийн Шаравын уран бүтээлийн онцлог 150
24. Б.Алтанзул

Монголын чимэглэх хатгамлын урлаг ба түүний дүрслэлийн онцлог	158
25. Т.Баясгалан, А.Дүүрэнжаргал Монголын баруун бүс Ховд, Увс аймгийн язгуур соёлын өвийг тээгчдийн өнөөгийн байдал, хэтийн төлөв,	162

Мэдээлэл

26. Монголын Үндэсний Музейн ажил, бүтээлийн товчоон	174
--	-----

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus X. Fasciculus I-29. УБ.2010

ГАРЧИГ

Музей судлал

1. Д.Бумаа Муза ба музей	5
2. М.Цэрмаа, Д.Эрдэнэбат Орон нутаг судлах музейн хөгжлийн асуудалд	19

Эртний судлал

3. Ч.Амартүвшин, Ц.Амгалантөгс, Г.Галдан, Б.Жаргалан Барууннаранд хийсэн археологийн малтлага судалгааны урьдчилсан үр дүн	28
4. М.Нямбат, Ц.Одбаатар Зүүнхангай сумын нутгаас шинээр олдсон буган хөшөөд	57
5. Ж.Баярсайхан Буган хөшөөний бүс, зэр зэвсгийн дүрслэлийн тухайд	67
6. Ч.Ерөөл-Эрдэнэ Хүннүгийн язгууртны оршуулгын дурсгалт газрууд, судалгааны тойм өнөөгийн байдал	76
7. Г.Эрэгзэн Хүннүгийн язгууртны булшны бүтэц, олдвор, он цагийн тухай	90
8. Ч.Мөнхбаяр Ховд аймгийн нутаг дахь Түрэгийн тахилгын байгууламжийн төрөл, ангилал	106
9. Л.Эрдэнэболд, Ц.Одбаатар, Б.Анхбаяр Өвөр хавцалын амны түрэг булш	125
10. Х.Содномцэрэн Завхан аймгийн Сонгино сумын түүхэн дурсгалууд	137

Түүх судлал

11. Д.Хоролдамба Каракорум в период Юаньской династии и политической раздробленности	147
12. Б.Энхцэцэг Халхын Сэцэн хан аймгийн Боржигин хошууны түүхээс	152
13. Н.Алтантөгс Зарлигаар зарсан Улиастай, Ховдын хэргийг бүгд захиран шийтгэгч сайд, чин ачит бэйс Гончигдамбын үйл ажиллагааны тухай зарим асуудал	160

14. М.Цогтбаяр, Ж.Дуламсүрэн Халхын Засагт хан аймгийн сартуул Сэцэн засаг Н.Жалчингомбоцэдэн	172
15. Ц.Цэрэндорж Ар, Өвөр, Гадаад, Дотоод монгол хэмээх нэрийн тухай	197
16. Д.Эрдэнэбат, Б.Эрдэнэцэцэг XX зууны хориос гучаад онд БНМАУ-д тархаж байсан цуурхалын тухайд	212
17. Ж.Урангуа, Д.Одсүрэн Эндрюсийн экспедици	225

Соёл, угсаатан судлал

18. Ц.Цэрэндорж Монгол угсаатны хүн амын өсөлт	238
19. З.Оюунбилэг Монгол гэр-нүүдэлчдийн соёлын өв болох нь	254
20. Н.Нарангэрэл Монгол эмэгтэйн үсний засалт, бэлгэдэл	267
21. Б.Ууганбаяр Буриад Монгол зоны их наадам-Алтаргана	277
22. Д.Нямсүрэн 1911-1919 онд Монголд газар тариалан эрхэлж байсан тухай	281
23. Ж.Долгорсүрэн Хөвсгөлийн Уйгар (Цаатан) иргэдийн соёлын эрхийн хэрэгжилтийн асуудалд	288
24. Т.Е.Катаева Сырдария мөрний казахуудын сүсэг-бишрэлийн тухайд	295

Урлаг судлал

25. Д.Алтаннавч Улсын эх дагина хатан Дондогдуламын дүрийн зарим асуудалд	304
--	-----

Хууч тэмдэглээ

26. Хүндийг нь даахгүй болохоор би алдар цуунд баярладаггүй	310
---	-----

Хавсралт

Монголын музейдийн 2010 оны үйл ажиллагааны мэдээлэл	340
Content	363

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus XI. Fasciculus I-32. УБ.2011

Музей судлал

1. А.Ганганчимэг Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн үйлчилгээнд музейн оролцоог	
---	--

нэмэгдүүлэх нь 5

Түүх судлал

2. З.Батсайхан
Хүннү гүрний задрал шалтгаан, үр дагавар 19
3. С.Өлзийбаяр, З.Батсайхан
Монголын Хүннү судлалын тойм 33

Эртний судлал

4. Б.Батдалай, Ч.Амартүвшин
Олон овоот орчмын хадны зургийн зарим дүрслэл 49
5. Б.Өмирбек
Үхрийн эвэр шүтлэгт нүүдэлчид 63
6. Д.Эрдэнэбаатар, А.А.Ковалев
Чемурчекийн соёл түүний тархалтын тухай зарим баримт 70
7. Д.Эрдэнэбаатар, Ч.Мөнхбаяр
Чемурчек булшны чулуун олдвор 85
8. Т.Идэрхангай, Ч.Ганбаатар
Буган чулуун хөшөөд дүрсэлсэн бэлэгт гөрөөсийн тухайд 98
9. Ж.Баярсайхан, Ц. Сод
Монгол нутагт буй хожим өөр дурсгалд дахин ашигласан буган
хөшөөдийн тухайд 113
10. Ц.Төрбат
Монголын Хүннүгийн үеийн хүрэл толинууд 119
11. Г.Эрэгзэн
Хүннүгийн язгууртны булшнаас олдсон өвөрмөц хэлбэрийн
хаш эдлэлүүдийн бэлгэдэл, зориулалтын тухай 132
12. Bryan K. Miller
Exoticization of prestige systems:
Reinterpreting the roles of chariots and carts in Xiongnu mortuary arenas 142
13. Браян Миллер, Ж.Баярсайхан, Ц.Эгиймаа, П.Б.Коновалов, Жохенсон Эрик,
Мишел Махичек, Жүди Логан, Клейр Нейли
Шомбуузын бэлчир дэх Хүннүгийн дурсгал 156
14. Г.Гантогтох
Санамсаргүй хөндөгдсөн У-Шу зоосны даршны тухай товч өгүүлэх нь 184
15. Б.Анхбаяр, Ц.Одбаатар
Харанхуй жалгын дурсгал 188
16. Н.Шинэсаран
Эртний түрэгийн язгууртны тахилын онгоны чулуун арслангийн тухайд 200
17. Г.Бүрэнтөгс
Эртний Монголын жадны судалгаа 205
18. Л.Энхсайхан
Монголчуудын оршуулгын газар сонгох ёс 218
19. Д.Эрдэнэбаатар, С.Чулуун
Төв халхын нутгаар хийсэн Архео-этнологийн судалгаа 227
20. U. Brosseder, J. Bayarsaikhan, Bryan K. Miller, Ts. Odbaatar
Seven radiocarbon dates for Xiongnu burials in Western and Central Mongolia 234

Бичээс судлал

21. Ц.Баттулга	
Эртний Түрэг Уйгурын үеийн зарим нэр, цолыг зөв бичих тухайд	241
22. Ц.Баттулга, Д.Батсүх	
Ховд аймгийн нутаг дахь Рүни бичгийн хоёр дурсгалын тухай	260
23. Напил Базылхан	
Эртний Түрэгийн үеийн хөгжмийн зэмсэг дээрх бичээс: түүх-соёлын урьдчилсан судлагаа	272
24. Ц.Цэрэндорж, Ц.Одбаатар	
Дай Юань улсын үед холбогдох дөрвөлжин үсгийн нэгэн тамга	278

Угсаатан судлал

25. Б.Бадма-Оюу	
Монголчуудын нохойтой холбогдох зан үйлийн уламжлал, хувьсал	281
26. Б.Баатархүү	
Монголын Тувачуудын хуримын зан үйл	294
27. Б.Ууганбаяр	
Буриадын уламжлалт гоёл зүүдхэл	309
28. Д.Цогбадрах	
Нүүдэлчдийн уламжлалт хөлөгт тоглоомууд шатрын гарваль, хувьсгалд холбогдох нь	323
29. Х.Мөнхбаяр	
XX зууны эхэн үеийн Монгол улсын төрийн наадам (1911-1921он)	331
30. Г.Анхсанаа, Р.Төгссайхан	
Монгол цэргийн музейн сан хөмрөгт буй нэгэн эмээлийн тухай	341

Урлаг судлал

31. Ж.Саруулбуян	
Их сураач Д.Дамдинсүрэнгийн туурвилын дөрвөн улирал, таван хүсэл	354

Хууч тэмдэглээ

32. Б.Лувсанбаатарын хууч	360
---------------------------	-----

Хавсралт

Монголын Үндэсний музейн үйл ажиллагааны мэдээлэл	372
---	-----

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus XII, Fasciculus I-29, УБ.2012

ГАРЧИГ

Музей судлал

1. Т.Тодгэрэл	
Байгалийн түүхийн музейн шувууны сан хөмрөг	5
2. С.Энхнаран	
Шинэ музей судлал, хөгжлийн чиг хандлага	18
3. Jie won song	
Interacting with visitors: Museums and Social media	25
4. Дмитрий Владимирович Иванов	

Формирование Монгольских коллекции Кунсткамеры в XVIII веке	30
5. О.Дыртик-Оол Материалы о Монголии в фондах Национального Музея Республики Тыва (История комплектования и популяризации)	35
6. С.Б.Бардалеева Неизвестные документы на шелковых свитках (по материалам Музея истории Бурятии им.М.Н.Хангалова)	41

Түүх судлал

7. Ж.Урангуа Ховдыг чөлөөлөх үед холбогдох нэгэн баримтын тухай өгүүлэх нь	46
8. Г.Дашням, Т.Билэгсайхан Үндэсний тусгаар тогтнолын төлөө тэмцэл ба Эрдэнэ засаг, хошой чин ван М.Намсрай	50
9. Г.Ариунболд “Коминтерныхан” цуврал-“Нармай /Пан-/ Монголизм”-д уриалсан эрхэм Сэн Катаяма	60
10. Ч.Болдбаатар, М.Болдхуяг Жамсрангийн Цэвээн Улсын бага хурлын гишүүн байсан уу?	66
11. Х.Мөнхбаяр Коммунизмын золиос болсон “Анхны” Монгол хутагт	71
12. Х.Мэндсайхан Монгол улсад дагаар орсон казахуудын асуудалд (1911-1940)	81
13. М.Жавзансүрэн Нутгийн өөрөө удирдах ёсны үүсэл	91
14. Д.Авирмэд Дүрвэгсэд эргэж ирсэн нь	102
15. Д.Дашдулам, Ж.Наранчимэг Андори Радноти	109
16. С.Отгонжаргал, Д.Дашдулам, Б.Баясгалан, Н.Мөнхбат Халх голын дайн: Монгол-Японы хооронд болсон дайн байсан уу.	115
17. Б.Пунсалдулам Монголд өрнөсөн “Соёлын довтолгоо”-ны тухайд	122
18. Н.Алтантөгс Дэлхийн II дайны дараах БНМАУ-ын эдийн засгийн өсөлтийн тухай таамаглал	133
19. Б.Эрдэнэцэцэг, Н.Одхүү XX зууны Монголын нийгэм, соёлын өөрчлөлт: Бичиг үсгийн реформын үр дүн, өөрчлөлт	145
20. Paula L.W.Sabloff Mongolian herders and farmers: Consuming democracy, producing capitalism	152

Угсаатан судлал

21. Т.Батсүх Алтайн Урианхай ястны малын нуман тамганы хэлбэр дүрсийн тухайд	168
22. Л.Дангаанжав	

Хөх нуур, Сүбэй, Халх ардын дууны нөлөө, тусгал, харилцаа холбоо	179
23. Ч.Туулцэцэг Малын арьс шир боловсруулан сав суулга хийж байсан уламжлалт арга	186
24. М.Энхбаатар, М.Пагмадулам Бурханы шашны улаан урсгалын “Жарз” хийх зан үйлийн тухайд	195
25. Д.Сэрдарам, Г.Зоригт Монголчуудын угийн бичиг иргэний ухаалаг үнэмлэхийн нэг түлхүүр болох нь	203

Соёл, урлаг судлал

26. Ж.Долгорсүрэн Соёл урлагийн салбарт хувийн хэвшлийг дэмжих талаар явуулсан төрийн бодлого, түүний үр дүн	215
27. В.Л.Мельников Тема Востока в художественном творчестве Н.К.Рериха к постановке задач исследования	232
28. Ж.Саруулбуян Ногоон морины дэг буюу хөгийн найман багачуудын дуулалт бүжиг бүжим	241

Ярилцлага

Музейн барилгын түүхээс	249
-------------------------	-----

Хавсралт

Монголын Үндэсний музейн 2011-2012 оны үйл ажиллагааны мэдээлэл	253
“Музей судлал”, “Нүүдэлчдийн өв судлал” эрдэм шинжилгээний сэтгүүлийн тойм	272
Зохиогчдын танилцуулга	285

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus XIII. Fasciculus I-39. УБ.2012

ГАРЧИГ

Музей судлал

1. С.Баатар Үндэсний музейн төлөвшин хөгжихөд Б.Дамбаравжаагийн оруулсан хувь нэмэр	5
2. Ч.Дулмаа Цаасан баримтат өвийн хадгалалт хамгаалалт	11
3. Ц.Бадамцэцэг Байгалийн түүхийн музейн ургамлын сан хөмрөг дэх ховордлын зэрэглэл бүхий цуглуулга	18
4. М.Цэрмаа Монголын музейн сан хөмрөгт ноёд язгууртан, сүм хийдийн зарим хөрөнгийг шилжүүлсэн нь	23

Эртний судлал

5. Ж.Баярсайхан	
Буган хөшөөний нүүр	33
6. С.А. Васютин	
Образы правителей империи Ляо х века в Китайских династических хрониках	45

Түүх, нийгмийн судлал

7. С.Бадарчи	
Монголын их гүрэн Евроазийн соёл иргэншлийг төлөвшүүлсэн нь	54
8. Ой. Сүхбаатар	
Монгол дахь цайны их замын суурь өртөөнүүдийн байрлал	60
9. Т.Намжил	
Монгол өрх гэр бүлийн түүх судлалын асуудалд	71
10. Д.Дашдулам	
Ард хэмээх Аюушид холбогдох нэгэн гэрэл зургийн талаар нэхэн өгүүлэх нь	91
11. С.Батдорж	
Ноёд язгууртан, лам нарын хөрөнгийг хураасан тухайд	98
12. Г.Бүрэнтөгс	
Цаазын сум хэмээхийн учирт	110
13. Ю.Дуламрагчаа	
Хот сайжруулах комиссын үйл ажиллагааны тухайд	113
14. Х.Мөнхбаяр	
Шинээр илрүүлсэн 19 зүйлт түр дүрэм ба хятад сайд Чэнь И	119
15. Ж.Наранчимэг	
Эзэн хааны сувдан эрхи	132
16. З.Нинжбадгар	
Живзундамба хутагтын шавь нар ба өртөөний алба	139
17. Г.Одбаяр	
Хүрээний сайдын газар	147
18. О.Одбаяр	
Манжийн үеийн Монголын хот суурин газар дахь цагдаагийн тухайд	164
19. Андрей Срба	
Чехословак улс дахь Халимагийн комисс Монголын Судар бичгийн хүрээлэнтэй холбоо барьсан түүхийн нэгэн баримтын тухайд	178
20. С.Отгончимэг, Э.Энхтүвшин	
Монголчуудын удмын судар ба Монгол овог нэрийн учир	184
21. Ж.Өлзийбаяр	
Засагт хан аймгийн Чин ачит вангийн хошууны ноён Лу жанжин гүний уран бүтээлийн тухайд	192
22. Э.Тайванжаргал	
Цахар гэвш Лувсанчүлтэмийн “Торбү нацог” зохиол дахь Гэсэр хааны түүхэнд холбогдох нэгэн баримтын орчуулга	198
23. С.Сэр-од	
Монгол Түвэдийн харилцааны түүхийн асуудалд	205
24. Л.Хүрэлбаатар	
Ловон лам Батын Самбуугийн өчиг	218

25. Ш.Цогтгэрэл	Орчин цагийн цэргийн хөгжим анх Богд хааны торгон цэрэгт эгшиглэсэн нь	223
26. Г.Цэнджав	Хаант Оросоос Монгол орныг судлах шинжилгээний ангийн үйл ажиллагаа (1915-1916)	228
27. Я.Шийлэгмаа	АНУ-ын ерөнхийлөгчийн засаглалын тухай зарим асуудалд	234
28. М.Шолпан	С.Цогтсайханы уран бүтээлд Монголын 1990 оны ардчилсан хувьсгалын үзэл санаа туссан нь	241
29. Н.Энхтөр	Интерпретаци тийш дуудсан судалгааны тухайд	250
Угсаатан судлал		
30. Б.Баатархүү	Алтайн Тувачуудын “Шагаа” буюу цагаалах ёс	254
31. Х.Мэндсайхан	Монгол улсад шилжин суурьшсан үзэмчиний түүхийн асуудалд	267
Соёл, урлаг судлал		
32. Ж.Цэзэн	Монгол судар номын “Гарчагзүйн” мэдээллийн мөн чанар	273
33. Ж.Саруулбуян	“Уяхан Замбуу тивийн наран” уртын дууны яруу найраг, аялгууны шүтэлцээний тухайд	278
34. Б.Буяндэлгэр	Монгол Үндэсний бөхийн өмсгөлийн түүхийг судлах асуудалд	284
35. В.Л.Мельников	Тема Востока в художественном творчестве Н.К.Рериха /к постановке задач исследования/	292
36. Телеки Кристина	Өндөр гэгээн Занабазарын биет болон биет бус өвийн жишээ баримтууд	304
37. Д.Алтангэрэл	Монголын Үндэсний номын сангийн “Үнэт ховор номын музей” Дэлхийн соёлын өв болох нь	322
Дурсамж, тэмдэглэл		
38. Д.Цэдмаа	Бага насны тоглоом нүүдэлчдийн өв болох нь	328
Хууч тэмдэглээ		
39. Монгол улсын ардын зураач Ц.Доржпаламын хууч		332
Хавсралт		342
Шинэ номын мэдээ		345

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli
Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus XIV. Fasciculus I-43. УБ.2013

ГАРЧИГ

Музей судлал

1. С.Л.Кузьмин
Монголын шинэ түүхийн судалгаанд музейн цуглуулга ач
холбогдолтой болох нь 5
2. М.Мөнгөнцэцэг
Монголын аялал жуулчлалд орон нутгийн музейн оролцоог
нэмэгдүүлэх нь 13
3. Б.Мөнхзул
Музейн боловсон хүчний тухай асуудалд 26
4. С.Энхнаран.
Монгол улсын музейн эрхзүйн орчин: Нийгмийн үүрэг, хүний
нөөц, боловсон хүчин, цуглуулгын менежмент (1911-2011) 34

Археологи

5. Г.Батболд, До Болдхуяг
Чин толгойн балгасны тухай хэдэн санал 46
6. Ж.Баярсайхан
Тарган нуурын сав газраас шинээр илрүүлсэн буган хөшөөд 61
7. Д.Баяр, Т.Идэрхангай
Баян-Өлгий аймгийн нутаг дахь Эртний түрэгийн үеийн тахилын
онгоны тухайд 78
8. Ц.Одбаатар
Уйгурын “Дөрвөлжин”-гийн вааран сав суулгын асуудалд 92
9. А.Очир, Л.Эрдэнэболд, Э.Уртнасан
Сүүлийн үед шинээр олдсон эртний хэдэн балгасны тухай 107
10. Т.Түвшинжаргал
Гал гаргах эртний нэгэн хэрэгсэл 123
11. М.Цогбаяр
Өндөр толгойн хадны зураг 133
12. Г.Эрэгзэн
Хурдан морины гөхөл үсний бэлгэдлийг археологийн
хэрэглэгдэхүүнээр тодруулах нь 138
13. У.Эрдэнэбат, З.Батсайхан, Ч.Амарбилэг, Б.Дашдорж
Архангай аймгийн нутаг Олон довын дурсгалт газар
2012 онд явуулсан археологийн шинжилгээ 145
14. Ч.Энхтөр, Ц.Мөнхбат
Нарийн заагийн хадны зургийн дүр, дүрслэлийн асуудалд 160

Угсаатан судлал

15. Т.Батсүх
Алтайн урианхайн нум сумыг шүтэх ёс 175

16. Ө.Баярмаа	
Элжигэн халхын түүхийн зарим асуудалд	180
17. М.Билэгсайхан	
Монгол хүний үндсэн хоол хүнсний газар зүйн гарал үүслийн нотолгоо	187
18. О.Болормаа	
Монголын хүн амын нүүдлийн түүхийн тойм	194

Соёл, урлаг судлал

19. Б.Жаргалсайхан	
Тамга дээдлэх ёс (Нуман тамгын баяр)	198
20. Д.Нямсүрэн	
Утсан сүлжмэл монгол дархны урлагийн төрөл зүйл болох нь	206
21. Ш.Цогтгэрэл	
Эртний цэргийн хөгжим	217
22. З.Оюунбилэг	
Монголчуудын тахилгын орон зайн тухай	230

Хэл шинжлэл

23. Б.Идэрбаяр	
Төсөөт үг ба бусад ойлголтуудын харьцаа	238
24. Д.Соронзон	
Монголчуудын ураг хуримын ёстой холбоотой хэдэн нэрийн тухай	245
25. Хонинов Вячеслав Николаевич	
Халимагийн газар нутгийн нэрийн үгийн сан-утга зүйн тодорхойлолт	251

Түүх, нийгэм судлал

26. Г.Баярмаа	
Эрдэнэ Бандид хутагтын сан, дацангийн хөрөнгийг хураасан тухайд	261
27. Б.Буяндэлгэр	
Чингис хааныг монголын гүн ухааны үүднээс судлах асуудалд	273
28. Ой. Давгадорж.	
“Арван буянт номын цагаан түүх”-ийн судалгаа	279
29. А.Жамбал	
Академич Ш.Нацагдорж Монголын нийгэм-улс төрийн сэтгэлгээний түүхээс судалсан нь	295
30. Н.Н.Крадин, А.Г.Янков	
Трансформационные процессы в скотоводческом хозяйстве бурят-монгольских кочевников на рубеже XX-XXI вв	312
31. Л.Одзаяа	
VIII Богд Живзундамба хутагтын таалал төгссөнтэй холбогдох нэгэн баримтын тухайд	323
32. Х.Мөнхбаяр	
Ард Аюушийн тэмцлийн талаарх Улиастайн сайд	

Чүлтэм бэйлийн үзэл	329
33. Д.Мөнх-Очир	
Чингис хааны үеийн одон орон, зурхай судлал	335
34. Х.Мэндсайхан	
Чингис хаантай холбогдох нэгэн баримтын тухайд	348
35. З.Нинжбадгар	
Халхын III ноён хутагт Лувсанжамъянданзанд шавь захирах тамга олгосон тухайд	356
36. Ю.Пүрэв	
“Хэрлэний хөдөө арал” бол эзэн богд Чингис хааны суугуул нутаг мөн	366
37. Б.Пунцагдулам	
Монголын ууган тогтмол хэвлэл “Шинэ толь хэмээх бичиг”	375
38. Д.Цогзолсүрэн	
Хэтэрхий дөрвөн хэргэмтний төрийн ёслолын хувцас, хэрэглэл (XVII-XX зууны эхэн үе)	384

Тэмдэглэл, Мэдээлэл

39. Д.Цэдмаа	
Өндөр Гонгорын хутганы тухай	391
40. Ж.Баярсайхан	
Чингис хааны мэндэлсний 850 жилийн ойн цараанд “Чингис хааны өв” үзэсгэлэн зохион байгуулж дэглэсэн нь	397
41. Л.Жаргал	
Монгол улс соёлын өвөө олон улсын сүлжээгээр хамгаална	402
42. Д.Мөнхтоого	
Улс, аймаг, орон нутгийн музейг мэргэжил арга зүйн удирдлага мэдээллээр хангах тухайд	407
43. Шинэ номын мэдээ	412

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus XV. Fasciculus I-25. УБ.2013

ГАРЧИГ

Музей судлал

1. А.Янжив	
Музейн сан хөмрөгийн хадгалалтын стандартыг боловсронгуй болгох хэрэгцээ шаардлага	6
2. С.Анх-Эрдэнэ	
Монголын музейн барилгын түүх, өнөөгийн байдал	13

Эртний судлал

3. Ж.Баярсайхан	
Умард Монголын нутагт олдсон хүрлийн үеийн нэгэн булш	23
4. Я.Цэрэндагва, Р.Төрбат	
Элстэйн давааны хадны зургийн зарим дүрслэлийн тухайд	30
5. Б.Даваацэрэн	

Тавантолгойн баруун булангийн хадны зураг	36
6. Ж.Баярсайхан Цэнгэл сумын цагаан дэнжийн улаан үзүүрт хийсэн судалгааны зарим үр дүн	43
7. Г.Батболд Хятаны ханзан халаалтын тухайд	50
8. Ц.Одбаатар, Г.Бүрэнтөгс Хөндлөн цанхираас илэрсэн хадны хөмөгт оршуулгууд	59
9. Т.Түвшинжаргал Дундад зууны үеийн хавтага, хэтний тухай	71
10.Х.Цэрэнбямба Нэгэн чулуун хөргийн тухай өгүүлэх нь	84
11.Г.Бүрэнтөгс Төв Азийн нүүдэлчдийн хуягийн тухайд	97
12.Ч.Туулцэцэг Дундад эртний язгууртны дээл	109

Түүх судлал

13.Д.Идэр Их Юань улсын сүүл үеийн улс төрийн хямрал ба Өлзийхуту хатан	120
14.Ж.Наранчимэг Манж Дайчин гүрний гүнгийн хэргэм зэрэг	136
15.М.Цогтбаяр, Ж.Дуламсүрэн Засагт хан аймгийн хэмээгдэх нэгэн тамганы тухайд	141
16.Д.Баярсайхан Улиастай хотын эртний түүхийн зарим асуудалд	145
17.Л.Одзаяа Хэмжээт цаазат хаант төр ба “Тангаргийн гэрээ” гэрээ байгуулсан явдлыг нэхэн эргэцүүлэхүй	150

Угсаатан судлал

18.Л.Эрдэнэболд Зооморфный код в контексте этногенетических связей монгольских и тюркских народов (на примере ойратов и бурят)	157
19.Ө.Баярмаа Элжигэн Халхын товч түүх	169
20.Х.Содномцэрэн Сартуул эмэгтэйчүүдийн үс засалт ба гэрлэх ёслол	175
21.Ц.Аюуш Умарт Монгол дахь угсаатан хоорондын харилцааны асуудалд	184

Соёл, урлаг судлал

22. Ж.Долгорсүрэн Монголын соёлын өв, үндэстний оршихуйн асуудалд	195
--	-----

Хэл шинжлэл

23.Б.Напил	
------------	--

Керей аймгийн уг гарвал: Түүх-Угсаатны зүй, хэлний эх сурвалжуудын тухайд	207
24. Г.Алтансүх Монголын нууц товчооны “ NU’U HУJA’UR-A хэмээх үгийн тухай	219
25. Б.Идэрбаяр Төсөөт үгийн судалгааны тойм	225

Тэмдэглэл, Мэдээлэл

26. Үзэсгэлэнгийн мэдээ	238
27. Судалгааны шинэ ном зохиол	241

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus XVI, Fasciculus I-34, УБ.2015

ГАРЧИГ

Музей судлал

1. Д.Мөнхтогоо Монголын Үндэсний Музейн сан хөмрөг дэх даавуу эдлэлийн хадгалалтын шинэ технологи	10
2. Д.Энхтөгс “Чойжин ламын сүм” хэмээх буддын шашны сүм дуганыг музей болгосон нь	17
3. Э.Цоморлиг Гандан хийдийн тайлбар таниулгыг боловсронгуй болгох нь	22

Эртний судлал

4. Ж.Баярсайхан Баруун Монголын нутаг дахь зарим буган хөшөөд	30
5. Ж.Гантулга Хөрөөгийн үзүүрийн хадны зураг	40
6. Ч.Энхтөр, Ц.Мөнхбат Монгол Алтайгаас илэрсэн хасын дүрслэл	62
7. Б.Өмирбек Хар магнайн хадны зураг	76
8. William Taylor, Jamsranjav Bayarsaikhan, Tumurbaatar Tuvshinjargal Archaeozoology and horse transport in the deer stone-khirigsuur complex	84
9. Т.Түвшинжаргал Устаж үгүй болсон нэгэн дурсгалын тухай	93
10. Ж.Баярсайхан, Н.Баярхүү Их Өлзийт уулын Түрэг бичээс	102
11. Б.Даваацэрэн Нийслэлийн түүхэнд холбогдох хүн чулуун хөшөөний тухай	106
12. Сергей Викторович Дмитриев, Юлиана Холотова-Шинек Долина сухого трупа-очерк предварительных археологических и этнологических исследований	110
13. У.Эрдэнэбат, Ч.Амартүвшин Шилүүстэйн хадны оршуулга	123

14. Г.Бүрэнтөгс	
Цуурхай уулын Монгол булш	136
15. Ж.Цамбагарав, Б.Анхбаяр, Ц.Одбаатар	
Жаргалантын шилийн балгас	143

Түүх судлал

16. Г.Алтансүх	
“Монголын нууц товчоон”-ыг бичиж эхэлсэн он цагийн асуудалд	151
17. Л.Баасандорж	
Тэнгэр язгууртай Алтан ургийн үрс	159
18. Сергей Викторович Дмитриев	
Столицы Монгольской империи как один из показателей Монгольско-Китайской культурной интерференции	172
19. Д.Идэр	
Усхал хаан Төгстөмөр Мин улсад “Олзлогдож” байсан уу?	197
20. Г.Эрхэмбаяр	
Халх-Ойрадын “Их цааз”-ын хэрэгжилт ба зөрчил	201
21. Ж.Наранчимэг	
Хичээнгүй амарлингуй улсын гүнж	207
22. Х.Мөнхбаяр	
Богдын сүүлчийн хатаныг золиослосон нь	213
23. Б.Энхсүрэн	
Халх Монголын аймаг, хошууны нутгийн зургийн асуудалд	219
24. П.Хүрэлбаатар	
Шива ширээт хутагт Агваанлигдэнбамбийжанцан, түүний үр удмыг хэлмэгдүүлсэн нь шавийн газар нутаг, хүн ам	230
25. Б.Лхагвадорж	
Хянган мужийн Монголчуудын төлөөлөгч Буянмандах, Хафунга нар ба Маршал Чойбалсан	245

Угсаатан судлал

26. Ч.Туулцэцэг	
Захчин хурим найрын уртын дуу	265
27. С.Энхболд	
Уналгын адууны тоног хэрэглэлийн уламжлалын асуудалд	278
28. Л.Оюунцэцэг	
Буриад тооровч малгай	290
29. Д.Цэдмаа	
Монголчуудын эд зүйлээ хадгалж ирсэн ухаан	304

Соёл, урлаг судлал

30. М.Билэгсайхан	
Аймгуудын аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүний өв соёлын ялгарал	307
31. П.Даваапил	
“Ламын гэгээний майдар” хэмээх зургийн тайлал	316
32. Сурнаа	
Эртний сурвалж бичгийн хадгалалтын учир	331
33. З.Мэнд	

ОХУ дахь Буриад Монголчуудын оюуны соёл, шашны сэтгэлгээнд харь соёл нэвтэрч байсан нь	338
--	-----

Ярилцлага

34. Ч.Туулцэцэг Сүхбаатар аймгийн Эрдэнэцагаан сумын өндөр настан Ц.Бадамтай хийсэн ярилцлага	351
--	-----

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus XVII. Fasciculus I-27. УБ.2016

ГАРЧИГ

Музей судлал

1. Г.Анхсанаа, О.Нэргүй Алтайн нуруунаас олдсон эртний хүн чулуу хөшөө	5
2. Т. Түвшинжаргал Хиргисүүр үү эсвэл хиригсүүр үү	12
3. Ж.Баярсайхан, Б.Буян-Орших Увс аймгийн Өмнөговь сумын нутгаас шинээр илрүүлсэн зарим буган хөшөөд	17
4. Б.Оюунчимэг Хархорин сумын шинээр илэрсэн хадны зураг	25
5. Ч.Энхтөр, Ц.Мөнхбат Ховд аймгийн нутгаас шинээр илрүүлсэн хүн чулуу хөшөөдийн тухай	33
6. Ma Yan Inner Mongolia university, College of history and Tourism culture	49
7. Жулия Кларк Умард Монгол дахь бууц суурины судалгаа ба таамаглалын загвар	69
8. Г.Эрэгзэн Хэрлэн голын баруун эрэг дагуух Хүннүгийн “Хот”-уудыг шинээр тайлбарлах нь	71
9. Г.Энхбат, Батсуурь, Г.Сүхбат, Г.Бүрэнтөгс Түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгалыг судалж шинжилсэн тухай бүртгэл, судалгаа	89

Түүх судалгаа

10. Б.Батцоож Монгол цэргийн дуулга, түүний бүтцийн ангилал	111
11. С.Отгонжаргал, Д.Дашдулам, Ж.Наранчимэг Сүрэнхорлоод холбогдох нэгэн дурсамж	125
12. С.Отгонжаргал 1921 оны Үндэсний Ардчилсан хувьсгал	137
13. Ц.Хасчулуу Коминтерний оролцоотой Монголын улс төр /1920-1937он/	143
14. Да.Эрдэнэбат Ерөөгийн модны заводын хөгжлийн асуудалд	149
15. Ц.Эгиймаа Дашдоржийн Нацагдоржийн “Толь бичиг”	165

16. Да.Эрдэнэбат, Б.Батболд	
Ардчилсан хөдөлгөөний түүхийн судалгаааны зарим асуудалд	170

Угсаатан судлал

17. Д.Дашдулам	
Монголчуудын төрх байдал: ХХ зууны эхээр	182
18. Л.Оюунцэцэг	
Булшны олдвор болох язгууртны дээлийг буриад эхнэр охидын дээлтэй харьцуулан үзэх нь	201
19. Ч.Туулцэцэг	
Захчингуудын сүү, цагаан идээ боловсруулах уламжлалт арга	212
20. С.Сэрдамба	
Монголчуудын хүүхэд үрчлүүлэх харилцааг тодруулах нь	220
21. Т.Алтанбулаг	
Даяаршлын цаг үе дэх соёлын өвийн үнэ цэнийг өгүүлэх нь	228
22. С.Сувдаа	
Ховд аймгийн Буянт сумын казак иргэдийн суурьшил, улс төрийн оролцоо	243

Соёл, урлаг судлал

23. Ш.Энхтуяа	
Хилийн чанадад байгаа Монголын дурсгалын талаарх асуудал	255
24. Ж.Долгорсүрэн	
Монголын кино урлагийн хөгжлийн зарим асуудалд	268
25. Ц.Эгиймаа	
Богд хаант Монгол улсын төрийн дууллын аяыг Ондржей Кадлец гэгч Чех хүн зохиожээ.	281

Хэл шинжлэл

26. Д.Нямдорж	
Монгол оньсого дахь утга тодорхойгүй зохиомол үгсээр оньсоголох арга	285

Дурсамж

27. С.Дамба	
Хоёр төрийн агтчин	294

Nomadic Heritage Studies Museum Nationale Mongoli
Нүүдэлчдийн өв судлал. Tomus XVIII-II, Fasciculus I-27, УБ.2017
ГАРЧИГ

Эртний судлал

1. Ж.Баярсайхан, В. Тэйлор, Т.Түвшинжаргал	
Морин мөртийн дурсгал	7
2. Я.Цэрэндагва	

	Цацын шилийн археологийн дурсгал: Дөрвөлжин булшны хашлага дээрх өвөрмөц дүрслэлүүд	15
3.	Г.Бүрэнтөгс	
	Соёо толгойн хүрэл зэвсгийн үеийн нэгэн булш	30
4.	Т.Идэрхангай, С.Оргилбаяр	
	Хүннү гүрний гадаад харилцааг илэрхийлэх нэгэн шилэн олдворын тухай	38
5.	О.Хишигбат, Ц.Батсайхан	
	Сяньбийн үеийн эмээлийн ур хийцийн судалгаа	59
6.	Ч.Баяндэлгэр	
	“Хадны оршуулгын соёл” гарал үүслийн асуудалд	72
7.	Т.Түвшинжаргал Ж.Баярсайхан	
	Урд улаан үнээт уулын хадны оршуулга: Эмээлийн түүхэн хөгжлийн асуудалд	79
8.	Л.Мөнх	
	Ховд аймгийн мянгад сумын нутаг Урд улаан үнээтийн хадны оршуулгын нум сум, агсарга хэрэглэлд хийсэн судалгаа	94
9.	Ц.Баттулга	
	Цагаан овооны Руни бичээс	103
10.	У.Эрдэнэбат, Д. Содномжамц	
	Уйгурын шавар савны төрөл, хээ чимэглэлийн судалгааны зарим асуудалд	106
11.	Д.Сүхбаатар, Т.Түвшинжаргал, Ч.Баяндэлгэр	
	Дэл уулнаас шинээр илрүүлсэн зураасан зургийн дурсгал	122
12.	Б.Батцоож	
	Монгол цэргийн бэгтэр хуяг	132
Түүх судлал		
13.	Г.Ариунтуяа	
	Богд хаант Монгол улсын анхны дипломат айлчлал ба “Түмэн улсын ердийн цааз”	146
14.	Ж.Наранчимэг	
	Дээд хүндлэлийн алтан навчит өргөмжлөл	154
15.	О.Саранчимэг	

Үндэсний анхдугаар хувьсгалын ялалтыг хангасан байгууллага	160
16. И.Будбаяр	
Германы дипломатчид Монголд анх хөл тавьсан нь	172
17. С.Отгонжаргал	
1921 оны хувьсгалд ноёдын намын гүйцэтгэсэн үүрэг	179
18. Ч.Батдорж	
Мал аж ахуйг хөгжүүлэхэд шинжлэх ухааны мэдлэгийг нэвтрүүлсэн нь (1921-1960)	185
19. С.Отгонжаргал	
Монгол улсаа капитализмын замаар хөгжүүлэх гэсэн “Баруунтаны” бодлого, үйл ажиллагаа	197
20. Д.Дашдулам	
Монголыг сонирхож байсан дэслэгч генерал Комацүбара Мичитаро	203
21. Д.Нонна, Д.Эрдэнэбат	
Хүүхдийн цэцэрлэгийн хүмүүжил сургалтын хөтөлбөрийн агуулга өөрчлөгдөн хөгжсөн судалгааны асуудалд	211
22. Д.Дашхорлоо, О.Сүхбаатар	
Өвөрхангай аймгийн Богд сумын газар усны нэр	227

Угсаатан судлал

23. Ц.Аюуш	
Монгол нутагт байсан Эртний цанын уламжлалын тухайд	240
24. Ч.Туулцэцэг	
Ан гөрөө хийх уламжлалт арга	252

Соёл, урлаг судлал

25. Ч.Болд	
“Бөмбөгөр ногоон”-ы архитектор мажар инженер	260
26. Александр Сагдыевич Хертек	
Надя Рушевагийн салбар музей байгуулагдсан түүхээс	267

Дурсамж

27. Л.Жаргал	
Домог мэт амьдрал” дурсамж номын хэсгээс....	277

МУЗЕЙ СУДЛАЛ. Музей судлалын онол Tomus XVII. Fasciculus 1-34

ГАРЧИГ	
Ерөнхий эрхлэгчийн зурвас	6

Музей судлалын онол

1. О.Намнандорж	
Музей ба нийгэмлэг	7
2. Д.Алтаннавч	

	Хүний хөгжилд музейн гүйцэтгэх үүрэг	9
3.	З.С. Ибрагимов Трансформирование музея в объект индустрии: Как сохранить гармонию	21
4.	Hildegard K.Vieregg Museums for natural sciences and techniques, science centers, “Virtual museums” the interrelationship with the university	36
5.	Sally Watterson Theorising Mongolian museums Mongol museums and International literature	45

Музейн түүх, түүх бичлэг

6.	Д.Цэдмаа Сан хөмрөг баяжуулахад олон нийт дэмжсээр ирсэн	56
7.	Д.Сүхбаатар, Б.Ууганбаатар А.Амар сайдын амьдрал үйл ажиллагаа музейтэй холбогдох нь	59
8.	Ichinkhorloo Lkhagvasuren Home museum of cooperation between Mongolia and Japan	66
9.	Т.Энхжаргал Монголын музейн сан хөмрөгийн бүртгэл баримтжуулалтын товч түүх, өнөөгийн байдал	75
10.	Ш.Энхтуяа Музейн сан хөмрөгийн тоо бүртгэлийн ажил	84
11.	Truevtseva O.N Activities of the Committee of Museology of Asia and Pacific (ASPAC) on conservation of cultural heritage	95

Цуглуулгын судалгаа

12.	О.Батсайхан XX зууны Монгол улсын анхны газрын зураг	103
13.	Ч.Баяндэлгэр Санжаасүрэнгийн Зоригийн тэмдэглэлийн дэвтэр (1989 он)	107
14.	Ж.Баярсайхан, Т.Түвшинжаргал Агуйт цахирын уулын ямаатын агуйн оршуулга	113
15.	Д.Бумаа Хоршоолсон урчууд	125
16.	Х.Мэндсайхан Энэтхэгийн эрдэмтэн Рагу Верад холбогдох нэгэн баримтын тухайд	144
17.	Б.Оюунчимэг Эдийн тэнгэр цагаан итгэл	148
18.	С.Төмөр-Очир Морин хуурын судалгаа	165
19.	Ч..Туулцэцэг Захчин дорнод хошууг захирах тамга	167
20.	Б.Ууганбаяр Монголын Үндэсний Музейд хадгалагдаж буй ард хэмээх Аюушд холбогдох нэгэн үзмэрийн тухай	174
21.	Ч.Хатанбаатар	

Чойжин ламын сүм музейн халх хаалганы билэгдэл	178
22. М.Цогбаяр, Б.Цолмон	
Засагт хан аймгийн Сэцэн сартуулын хошууны хүн амын дансны тухайд	185
23. Ц.Эгиймаа	
Монголын Үндэсний музейн цуглуулга дахь дундад эртний тамганууд	189
24. О.Эрдэнэчимэг, Д.Мөнхтоогоо	
Дондогдулам хатны дээл	196

Музейн үйл ажиллагаа

25. Ж.Баярсайхан	
Музейн үзүүллэг дэглэлтийн үндсэн чиглэл	296
26. А.Ганганчимэг	
Музейгээс соёлын аялал жуулчлалд нийлүүлэх бүтээгдэхүүн үйлчилгээний тухай	217
27. Ж.Мяндас, Ж.Нямжаргал	
Монголын музейн үзүүллэг дэглэлтийн уламжлал, шинэчлэл	233
28. Д.Нарантуяа	
Улсын нэгдсэн бүртгэл, мэдээллийн сан ба нийгэм	242
29. М.Оюунтулга	
Модон эдлэлийн хадгалалт, хамгаалалтанд “Трехалос” сахарын уусмалыг ашигласан судалгаа	247
30. Д.Уранчимэг	
Сан хөмрөгийн хадгалалт хамгаалалт	260
31. Н.Чимиддорж	
Музейн үзэгч-жуулчдын урсгал, орлогын динамикийн судалгаа	270
32. С.Энхнаран	
Олон нийтийн оролцоо, хамтын ажиллагаа: Бүрэгхангай музей	280

Дурсамж

33. Н.Ариунгуа	
Миний аав түүхч Ш.Нацагдорж Монголын тэргүүний сэхээтнүүдийн нэг байсан	287
34. М.Бага-Өрнөлт	
Онъсон орд бүтээлийн тухай	295

Бэлтгэсэн: Арга зүйч С.Буянжаргал

Арга зүйч М.Цэрмаа